

Průběžné hodnocení za 2. pololetí 2023

MANAŽERSKÉ SHRNU TÍ

Průběžné hodnocení k 31. 12. 2023 je výstupem projektu *Hodnocení Programu rozvoje venkova na období 2014–2020* (PRV 2014–2020). Zpráva shrnuje finanční a věcný pokrok realizace PRV k 31. 12. 2023 a vyhodnocuje jej v rámci odpovědí na společné evaluační otázky 1–21 s výjimkou otázek zaměřených na synergie a komplementarity, které nejsou součástí průběžného vyhodnocování v rámci pololetních zpráv a budou znovu vyhodnoceny až v rámci rozšířeného hodnocení a s výjimkou otázek, na kterých se objednatel a zpracovatel shodli, že nebudou v rámci tohoto hodnocení zpracovány.

Celkový přístup k hodnocení

Průběžné jarní hodnocení 2024 je založeno na kombinaci kvantitativních a kvalitativních evaluačních metod, které byly využity pro přípravu odpovědí na jednotlivé evaluační otázky. Zvolené metody vychází z vodítek EK pro hodnocení PRV, především z *Pokynů k vyhodnocení otázek 1–21 pro Střednědobé hodnocení 2017*¹.

Kontext hodnocení

K 31. 12. 2023 bylo v PRV vypsáno celkem 16 kol výzev. V druhé polovině roku 2023 proběhlo 16. kolo výzev a také probíhal kontinuální příjem pro opatření M19 Podpora místního rozvoje na základě iniciativy LEADER a opatření M20 Technická pomoc.

Finanční pokrok realizace

Celkové čerpání PRV k 31. 12. 2023 činí 4 411 911 102 EUR², což představuje 92,2 % celkové alokace na PRV. Oproti 31. 12. 2022 byl dosažen pokrok ve výši 11 procentních bodů.

V rámci environmentálních (plošných) opatření³ bylo k 31. 12. 2023 celkem proplaceno 3 019 952 203 EUR, což činí 98,5 % alokace na tato opatření (roční nárůst o 9,6 procentního bodu).

Nejvyššího pokroku u plošných opatření dosahuje čerpání v opatření M13 Platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními (100,0 %), nejnižšího M15 Lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů (94,7 %). V absolutní hodnotě se na čerpání environmentálních opatření podílí nejvíce opatření M13, na jehož závazky bylo proplaceno cca 1 151 mil. EUR.

¹Assessment of RDP results: How to prepare for reporting on evaluation in 2017 an Annex 11 – Fiches for answering common evaluation questions for RDP 2014 – 2020; European Commission (2016)

² Včetně proplacených starých závazků ve výši 21 123 268 EUR (předčasné ukončení zemědělské činnosti)

³ Do environmentálních (plošných) operací jsou zahrnuty opatření M10, M11, M12, M13, M14, M15 a operace 8.1.1.

U projektových opatření⁴ bylo od počátku programového období k 31. 12. 2023 proplaceno 1 370 835 631 604 EUR (z toho 12 731 826 EUR za projekty z PRV 2007-2013). Tato částka zahrnuje i splátky dotace v operaci 6.1.1. Zahájení činnosti mladých zemědělců.

Celkové čerpání v projektových operacích k 31. 12. 2023 představuje 81,0 % alokace na projektové operace (nárůst oproti konci roku 2022 o 14,4 procentních bodů).

Nejvyšší míry čerpání u projektových opatření představují investiční operace 16.2.1. Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií v zemědělské prvovýrobě (100,2 %), 16.2.2 Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií při zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh (96,0 %) a 16.3.1. Sdílení zařízení a zdrojů (97,7 %).

Věcný pokrok

Věcný pokrok realizace jednotlivých operací je popsán ve zprávě v kapitole 2.3 v rámci jednotlivých opatření, které vstupují do hodnocení a do odpovědí na jednotlivé evaluační otázky.

Obdobně jako v minulém hodnoceném období (k 30. 6. 2023), nejvyšší věcný pokrok u projektových operací dosahují operace 4.1.1 Investice do zemědělských podniků, 6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců a většina operací v rámci opatření M16. U výše zmíněných operací byla zaznamenána i nejvyšší míra čerpání dotace vůči dané alokaci.

Podprůměrný implementační pokrok k 30. 6. 2023 vykazují i nadále počty účastníků na vzdělávacích akcích (1.1.1)⁵ s výjimkou prioritní oblasti 2B mladí zemědělci.

Razantní implementační pokrok je patrný v rámci opatření M16. Implementace projektů opatření M19 je již na vysoce nadprůměrné úrovni.

Celkové výměry závazků opatření M10, resp. analogických opatření Strategického plánu SZP v porovnání s rokem 2022 velmi mírně poklesly (o cca 1 %). Tento pokles jde především na vrub závazkům zaměřeným na zatravnění orné půdy, u kterých došlo k meziročnímu poklesu výměry o 42 %, absolutně 6,6 tis. ha. Důvodem je především skutečnost, že závazky z uzavřené v rámci PRV, které byly ke konci roku 2022 ukončeny, jsou nahrazovány novými závazky uzavřeným v SP SZP ve výrazně menší míře, než tomu je u ostatních titulů AEKO.

Byl také zaznamenán pokles výměry závazků ekologického zemědělství (opatření M11) zaměřených na sady. Závazky ekologického zemědělství na ostatních kulturách ale v roce 2023 rostly a jejich celková výměra je tak ve srovnání s rokem 2022 vyšší o 3 %.

⁴ Do projektových operací jsou zahrnuty projekty v opatřeních M01, M04, M06, M08 (vyjma operace 8.1.1), M16, M19 a M20.

⁵ Situace v letech 2020 a 2021 byla značně ovlivněna omezením možností konání akcí s ohledem na opatření spojená s COVID-19.

Konstantní trend ploch závazků s nepatrnými meziročními výkyvy (při započítání závazků analogických opatření Strategického plánu SZP) je pozorován také u dalších environmentálních opatření – M12 a M13.

V případě opatření M15 bylo poprvé od roku 2020 znovu umožněno vstoupit do závazků (v analogických opatřeních v Strategickém plánu SZP). Díky tomu byly eliminovány poklesy výměry závazků z let 2021 a 2022 (kdy nebylo možné nové závazky uzavírat) a aktuální výměra těchto závazků je dokonce o 6 % vyšší než v roce 2020. Toto prudké zvýšení ale jde na vrub především podopatření 15.1.1, v případě podopatření 15.2.1 je celková výměra závazků stále o cca 16 % nižší než v roce 2020.

V případě opatření M14 je možné nadále pozorovat dlouholetý trend přibližně konstantního celkového počtu podpořených zemědělců, zároveň ale stále pokračuje trend poklesu počtu příjemců v operacích zaměřených na prasata, který je kompenzován mírným nárůstem počtu příjemců v opatřeních zaměřených na skot.

Vyhodnocení evaluačních otázek

Intenzita celkového příspěvku PRV k podpoře rozvoje znalostní základny, spolupráce a inovací, celoživotního vzdělávání a posílení vazeb na výzkum a vývoj se v průběhu první poloviny roku 2023 dále zvýšila zejména díky i úspěšné realizaci opatření M16 Spolupráce.

Informační a vzdělávací akce podpořené programem navštívilo již přibližně 40 % pracovníků sektoru. Celkový počet účastníků vzdělávacích akcí, s výjimkou PO 2B, zůstává podprůměrný (42,3 % u všech realizovaných akcí).

Vzhledem k průběhu implementace PRV v operaci 4.1.1 Investice do zemědělských podniků lze konstatovat, že PRV přispívá k modernizaci podpořených zemědělských podniků v očekávané míře. Z vyhodnocení nárůstu HPH a výkonu u podpořených zemědělských podniků lze konstatovat, že ve statisticky významných případech byl zaznamenán pozitivní vývoj, resp. efekt u podpořených subjektů.

Z probíhající implementace PRV je patrné, že tento program přispívá ke vstupu mladých zemědělců do odvětví zemědělství. Bylo podpořeno 1 246 mladých zemědělců v rámci operace 6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců, což představuje 4,75 % všech zemědělských podniků v ČR.

Proplacené projekty, které v rámci operace 4.2.1 Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů realizovaly potravinářské podniky (435 jedinečných žadatelů), představují 6,1 % všech potravinářských podniků v ČR, což znamená překročení cílové hodnoty podílu počtu podpořených podniků z PRV vůči všem potravinářským podnikům, která činí 4,4 %.

Intervence PRV tak přispěly ke zlepšení konkurenceschopnosti potravinářských podniků ve vyšší než zamýšlené míře. Z tohoto pohledu lze hodnotit příspěvek PRV na investice do přidávání hodnoty při zpracování zemědělských výrobků za přínosný.

Pokrok v realizaci intervencí, které by měly přispět ke zvýšení ekonomické výkonnosti subjektů podnikajících v lesním hospodářství, je zřejmý, a to díky udržitelné dynamice v obou operacích souběžně.

Počet podpořených podniků v rámci diverzifikace podnikání je nadprůměrný a vzhledem k počtu registrovaných a závazkovaných projektů lze předpokládat, že PRV přispěje k diverzifikaci činností v zemědělství v zamýšlené míře.

Intervence PRV přispěly k produkci energie OZE v ročním objemu 1 912 Toe, což odpovídá 80 TJ. Uvedené množství představuje pouze 0,14 % z produkce biomasy v ČR určené k využití mimo domácnosti. Z výše uvedeného vyplývá, že příspěvek PRV k využívání energie z OZE je v rámci produkce energie z biomasy v ČR velmi nízký.

V prioritní oblasti 4A Obnova, zachování a zvýšení biologické rozmanitosti, zemědělství vysoké přírodní hodnoty a stavu evropské krajiny byly vyhodnoceny dlouhodobé dopady změn ve vymezení ploch ANC na způsob hospodaření zemědělců v těchto oblastech. Závěry analýzy potvrzují, že v dlouhodobém hledisku nedošlo k výrazným změnám v hospodaření podniků podle faremního systému, je ale pozorováno dlouhodobý mírný pokles intenzity živočišné výroby.

Závěry a doporučení

V hlavních oblastech podpory PRV, především v opatřeních investičního charakteru, v opatření M04, odpovídá implementační pokrok současné fázi programu. Lze konstatovat, že realizace opatření podporující rozvoj a zvyšování konkurenceschopnosti zemědělských a lesnických podniků úspěšně pokračuje a výrazně přispívá ke zlepšování mikroekonomické situace i stability těchto podniků.

Na základě zjištění Jarního průběžného hodnocení 2024 doporučujeme následující:

- Znovu podrobně posoudit reálnost naplnění stanovených hodnot v opatření M01 a podpořit dále jejich absorpční kapacitu či přistoupit k realokaci prostředků.
- Vzhledem k omezené možnosti revize cílových hodnot u věcných indikátorů 4.3.1 Pozemkové úpravy, především u ekologických a protierozních opatření, v tomto programovém období se zaměřit na důkladnější analýzu při nastavení cílových hodnot pro příští programové období.

EXECUTIVE SUMMARY

The spring term evaluation 2024 as of 31 December 2023 is the output of the ongoing evaluation of the Rural Development Program for the period of 2014-2020 (RDP 2014-2020). The report summarizes the financial and factual implementation of RDP as of 31 December 2023 and evaluates it in response to common evaluation questions 1-21 (except of Q19A and Q19B, which will be subject to a comprehensive evaluation in 2026 and with the exception of questions on which the customer and the processor have agreed that they will not be processed as part of this evaluation).

Overall Approach to Evaluation

The spring term evaluation 2024 is based on a combination of quantitative and qualitative evaluation methods that were used for the preparation of answers to specific evaluation questions. The selected methods are based on the EC Guidelines for RDP evaluation, especially on the Guidelines to evaluate questions 1-21 for Mid-term evaluation 2017⁶.

Context of Implementation

As of 31 December 2023, 15 rounds of the call were announced in the RDP, whereby the 15th round of the call took place in the period under review. In addition, a continuous receipt for measure M19 LEADER co-operation activities (community-led local development) and measure M20 Technical Assistance was also in 2023 underway.

Financial Progress of Implementation

The total drawdown of the RDP as at 31 December 2023 amounts to EUR 4,411,911,102⁷, which represents 92.2 % of the total allocation for the RDP.

Within the scope of the environmental measures, EUR 3,019,952,203 was reimbursed as of 31 December 2023, which is 98,5 % of the allocation for these measures. The greatest progress has been made in the measure M13 (100.0 %), while the lowest is M15 (94.7 %). In absolute figures, the greatest share of the total drawdown of environmental measures is attributed to measure M13 within which ca 1 151 mil. EUR has been reimbursed.

Since the beginning of the programme period, total public funding of EUR 1,370,835,631 (including EUR 12,731,826 for RDP 2007 – 2013 projects) were reimbursed in the project area of support (as of 30 December 2023). This amount also includes payments in Operation 6.1.1 Business start-up aid for young farmers. The total drawdown of the project operations as at 31 December 2023 represents

⁶Assessment of RDP results: How to prepare for reporting on evaluation in 2017 an Annex 11 – Fiches for answering common evaluation questions for RDP 2014 – 2020; European Commission (2016)

⁷Including paid old liabilities in the amount of EUR 21,123,268

81.0 % of the allocation for project operations. The highest drawdown rates of the project measures represent operations 16.2.1 (100.2 %), 16.2.2 (96.0 %) and 16.3.1 (97.7 %).

Factual progress of implementation

The factual progress of the individual operations is described in the report in chapter 3.3 within the framework of the individual measures that enter into the evaluation and the answers to the evaluation questions.

As in the previous evaluation period (as at 30 June 2023), the highest factual progress is achieved by the operations 4.1.1 Support for investments in agricultural holdings, 6.1.1 Business start-up aid for young farmers and measure M16. The above-mentioned operations / measure also recorded the highest subsidy rate for the given allocation.

Below the average implementation progress is indicated by the low number of participants in Training actions (1.1.1)⁸, with the exception of priority area 2B for young farmers. Rapid implementation progress is evident under measure M19.

The total area of commitments for measure M10, or analogous measures of the new CAP Strategic Plan for 2023 – 2027 period, decreased very slightly (by about 1 %) compared to 2022. This decrease is mainly due to commitments aimed at grassing of arable land, which saw a 42 % year-on-year decrease in area, or 6,600 ha in absolute terms. This is mainly due to the fact that the commitments made under the previous RDP programme, which were terminated at the end of 2022, are being replaced by new commitments made under the CAP Strategic Plan to a much lesser extent than under other Agro-environmental-climatic measures (AECM) titles.

A decrease in the area of commitments in organic farming (M11) in orchards has also been recorded. However, the area of commitments in this measure on other cultures / crops has increased in 2023 and, in effect, the total area of commitments is 3 % higher compared to 2022.

A constant trend regarding the areas of commitments with minor year-on-year fluctuations (when taking into account the commitments of analogous measures of the CAP Strategic Plan) is also observed for other environmental measures – M12 and M13.

In the case of measure M15, for the first time since 2020, it has been possible to re-enter into commitments (in analogous measures in the CAP Strategic Plan). This has eliminated the decreases in the area of commitments that were recorded in 2021 and 2022 (when no new commitments could be entered into), and the current area of these commitments is even 6 % higher than in 2020. However, this sharp increase is mainly attributable to sub-measure 15.1.1, as the total area of commitments for sub-measure 15.2.1 is still around 16 % lower than in 2020.

⁸ The situation in 2020 and 2021 was also affected by limiting the possibility of holding events with regard to measures related to COVID-19

In the case of measure M14, it is still observed that the long term trend of an approximately constant total number of farmers supported continues, but at the same time the trend of a decrease in the number of beneficiaries in pig operations continues, offset by a slight increase in the number of beneficiaries in cattle measures.

Evaluation questions assessment

During the second half of 2023, the intensity of the overall RDP contribution to the support of the development of knowledge base, cooperation and innovation, lifelong education and to the empowerment of the relation between research and development has increased.

This increase was caused mainly due to successful implementation in the measure M16 Co-operation.

About 40 % of sector workers have already visited the information and training events supported by the program. The total number of participants in training events remains with the exception of PA 2B below the average (42.8 % at all realized events).

With regard to the implementation of RDP in Operation 4.1.1 Support for investments in agricultural holdings, it can be stated that RDP contributes to the modernization of supported farms. From the evaluation of GVA growth and agriculture output of supported farms, it can be stated that a positive development has been recorded, respectively effect of on the supported entities.

The ongoing implementation of the RDP shows that this program contributes to the entry of young farmers into the agricultural sector. 1 246 young farmers have already been supported under operation 6.1.1 Business start-up aid for young farmers, which represents 4.75 % of all agricultural holdings in the Czech Republic.

Reimbursed projects implemented by food entities (435 unique applicants) under operation 4.2.1 Support for investments in processing /marketing and/or development of agricultural products represent 6.1 % of all food entities in the Czech Republic. This means exceeding the target value of the number of supported enterprises from RDP against all food entities, which is 4.4 %.

RDP interventions have contributed to improving the competitiveness of food businesses to a greater extent than intended. From this perspective, the contribution of RDP to value added investment in agricultural processing can be assessed as beneficial.

Progress in the implementation of interventions, which should contribute to increasing the economic performance of forestry businesses, is evident, thanks to the dynamics in both operations in parallel.

The number of businesses supported as part of business diversification is above average and due to the number of registered and committed projects, it can be assumed that the PRV will contribute to the diversification of agricultural activities to the intended extent.

RDP interventions contributed to the production of renewable energy in an annual volume of 1,912 Toe, corresponding to 80 TJ. This amount represents only 0.14 % of total biomass production in the Czech Republic intended for non-household use. The contribution of RDP to the total production of renewable energy in the Czech Republic is therefore very low.

Related to the priority area 4A Restoring, preserving and enhancing of biological diversity, high nature value agriculture and the status of European landscape, the long-term impacts of changes in the designation of ANC areas on the way farmers farm in these areas were assessed. The conclusions of the analysis confirm that in the long term there have been no significant changes in the farming patterns by farm system, however a slight long-term decline in livestock production intensity is observed.

Conclusions and suggestions

In the main areas of RDP support, especially in investment measures, in measure M04 particularly, the implementation progress corresponds to the current phase of the program. It can be stated that the implementation of measures supporting the development and the increase of the competitiveness of agricultural and forestry enterprises has advanced successfully and contributes significantly to the improvement of the microeconomic situation and stability of these enterprises.

Based on the findings of the Spring Term Evaluation 2024 we suggest the following:

- To assess in detail the reality of achievement the indicators, especially in measure M01 and to support absorption capacity.
- In respect to limited potential of the revision of target values for factual indicators of 4.3.1 Land Consolidation in this program period, focus on an in-depth analysis for setting target values for the next program period.